

Ledningsstaben
Karina Möller/ Charlotte Sand

2018-10-25

Dnr: RS 2018-371

Socialdepartementet

s.registrator@regeringskansliet.ses.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över God och nära vård – En primärvårdsreform SOU 2018:39 (S2018/03436/FS)

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkande av utredningen *Samordnad utveckling för god och nära vård*, SOU 2018:39.

Sammanfattning

Region Östergötland delar utredningens problembild och ställer sig positiv till den nödvändiga förändring inom hälso- och sjukvård som krävs för en omställning till en nära vård. Region Östergötland har följande synpunkter på författningsförslagen och det fortsatta arbetet som framförs i delbetänkandet.

Synpunkter på utredningens författningsförslag

- Regionen ser vissa svårigheter med föreslagna förändringar i Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), dels vad gäller att redan 2020 kunna uppfylla kravet att patienten ska få tillgång till och välja en fast läkarkontakt. Detta utifrån den idag rådande bristen på specialister i allmänmedicin och att den föreslagna statligt finansierade satsningen på 1250 ST inte får sin fulla effekt förrän år 2027. Regionen ställer sig också tveksam till att en fast läkarkontakt måste finnas hos en utförare inom Vårdval primärvård, vilket skulle kunna begränsa patientens egen valfrihet.
- Regionen ställer sig tveksam till ändringen i Patientlagen (2014:821), att fast läkarkontakt måste finnas hos en utförare inom Vårdval primärvård. Detta skulle kunna begränsa patientens egen valfrihet.
- Regionen tillstyrker förslagen om ändring i Patientdatalagen (2008:355).
- Regionen ställer sig positiv till utformningen av ett nationellt primärvårdsuppdrag. Regionen anser dock, i linje med SKL, att primärvårdens grunduppdrag bör vara brett förankrat för att hålla över tid. Beslut om primärvårdens uppdrag bör förslagsvis fattas i en lag istället för en förordning.

Regionen invänder även mot formuleringen i kap. 3a Fast läkarkontakt 4§ "...eller som fullgör specialisttjänstgöring i allmänmedicin får vara fast läkarkontakt." Regionen föreslår att ordet **fullgör** ersätts med **under**, i enlighet med utredningens förslag på sidan 380. Fullgör förutsätter en garant för slutförd specialistutbildning.

Synpunkter på utredningens bedömningar och förslag

Målbild och färdplan

Regionen ställer sig bakom utredningens förslag av fördjupad och förändrad målbild. Regionen anser att den ytterligare fördjupade målbilden som utredningen har för avsikt att presenteras i slutrapporten tas fram i nära samarbete och dialog med berörda huvudmän och aktörer.

Det är av stor vikt att utforma en tydlig färdplan på makro-, meso- och mikronivå för att färdplanen skall komma att realiseras.

Utifrån att de fyra storheterna är generellt formulerade och beskrivna på en övergripande nivå i utredningen är det svårt att ta ställning till hur väl de är anpassade till att mäta en önskad förändring och utveckling.

Det är viktigt att beakta och ta hänsyn till att flera regioner/landsting och kommuner har pågående omställningsarbeten och har kommit olika långt i processerna. Utifrån dessa aspekter är det angeläget att färdplanen är väl avvägd i detaljeringsnivå och att det finns möjlighet att utifrån behov genomföra fler nationella samråd under arbetets gång, än de som är föreslagna.

Uppföljning på aggregerad nivå

Regionen ställer sig bakom utredningens bedömning av att en systematisk, nationell uppföljning av primärvård på aggregerad nivå bör göras utifrån gemensamma standarder.

Nationellt utformat uppdrag för primärvården

Region Östergötland ställer sig positiva till förslaget om ett nationellt utformat grunduppdrag för primärvård. Regionen anser det av vikt att det finns möjligheter för regioner/landsting och kommuner att därutöver kunna göra anpassningar och utvecklingsarbete utifrån lokala förutsättningar.

Regionen ser positivt på utredningens förslag att primärvården ska vara delaktig i det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet i samverkan med skola, civilsamhälle, företagshälsovård etc. Ett alternativ för att organisera ett sådant ansvar är exempelvis genom områdesansvar i vårdvalet för primärvård.

Regionen anser att utvecklingen av de tjänster som 1177 erbjuder (telefon, webb, etc.) ska ges en hög prioritet i färdplanen. En viktig förutsättning för att säkerställa och påskynda arbetet med en god tillgänglighet är att det sker en samordning mellan SKL, Inera, huvudmännen och den statliga nivån.

Utredningen föreslår att landstingen initierar ett arbete med att enas kring hur ett mer enhetligt förfrågningsunderlag för Vårdval primärvård bör se ut. Regionen tror att en framgångsfaktor är att framtagandet av ett enhetligt förfrågningsunderlag för Vårdval primärvård hellre bör ske genom ett

Ledningsstaben
Karina Möller/ Charlotte Sand

2018-10-25

Dnr: RS 2018-371

nationellt samordnat arbete snarare än att landstingen själva initierar det. Regionen vill dock också påpeka att ett nationellt enhetligt förfrågningsunderlag även innebär en inskränkning av det kommunala självstyret.

Omfördelning av resurser på kort- och lång sikt

Regionen är av uppfattningen att det är angeläget att det sker förstärkning av resurser till primärvård, såväl genom förflyttning av befintliga resurser, men också via statliga medel. Detta i takt med att uppdrag och vårdinnehåll överförs till primärvården för att utveckla den nära vården. Hur omfördelningen av resurser praktiskt ska ske vid en sådan överföring, ger utredningen litet utrymme i detta delbetänkande. Det är därför önskvärt att området förtydligas i utredningens slutbetänkande som en vägledning i det fortsatta arbetet.

Utredningen föreslår en bred överenskommelse mellan staten och SKL/huvudmännen. Regionen vill betona betydelsen av utrymme för lokala utvecklingsbehov inom ramen för en sådan ev. satsning.

Kontinuitet i primärvården

Det är positivt att utredningen förtydligar patientens rätt till fast läkarkontakt genom att förstärka befintlig lagstiftning, men som påtalats ovan är regionen tveksam till att fast läkarkontakt måste finnas hos en utförare inom Vårdval primärvård. Som tidigare påtalats i remissvaret finns även tveksamhet till att kunna uppfylla kravet på fast läkarkontakt, varför det vore önskvärt att justera till formuleringen *i möjligaste mån* tillgodose patientens val av fast läkarkontakt.

I ett scenario där den fasta läkarkontakten är knuten till en utförare inom Vårdval primärvård ställer sig regionen tveksam till införande av listningstak. Detta avseende problematiken med brist på specialister inom de discipliner som får utgöra fast läkarkontakt, men också med hänseende till att alla patienter ska erbjudas jämlik vård. Samtidigt kan det finnas en risk vad gäller patientsäkert arbete och en god arbetsmiljö om inte mindre enheter/vårdcentraler (ensam läkare/sjuksköterska) får möjlighet att begränsa antalet listade.

Regionen anser att det är av största vikt att frågan om listningstak hanteras i samklang med slutbetänkandet för denna utredning. Den bör därför inte hänföras till utredningen "Styrning för en mer jämlik vård" vars slutbetänkande redovisas i juni 2019. Ett helhetsperspektiv är att föredra för att nå förändringen som eftersträvas i utredningen.

Regionen reserverar sig likaså till förslaget att låta utredningen "Styrning för en mer jämlik vård" se över patientens möjlighet till fri omlistning med en årlig begränsning. I Region Östergötland är detta av ett ringa problem och den fria listningsrätten bedöms som värdefull att behålla för att värna patientens valfrihet.

Ledningsstaben
Karina Möller/ Charlotte Sand

2018-10-25

Dnr: RS 2018-371

Regionen är tveksam till om de administrativa konsekvenserna kan bedömas som ringa vad gäller att hantera ett centralt system för registrering av fast läkarkontakt. Att bygga ett system är förvisso av engångskaraktär, men det krävs ett löpande arbete att hålla ett sådant system uppdaterat. Förslaget innebär att de landsting som idag saknar system för detta, behöver skapa nya enheter/kansli som administrerar och hanterar listning på fast läkarkontakt.

Kompetensförsörjning

Utredningen föreslår en statligt finansierad satsning om 1250 specialiseringstjänster (ST) i allmänmedicin under åren 2019-2027. Regionen ser positivt på statlig stimulans för primärvårdens utveckling, men ställer sig tveksam till utredningens förslag att satsningen endast riktar sig till ST inom allmänmedicin.

Primärvården har även behov av förstärkning av andra yrkesgrupper, framförallt specialistkompetensen distriktsjuksköterska. Den statliga satsningen för vidareutbildning till distriktsjuksköterskor är därför viktig. Likaså vill regionen påtala att behovet av socialterapeutisk kompetens också behöver uppmärksammas för att garantera en god primärvård framöver.

En kommunikation mellan huvudmännen och den statliga myndighet som fastställer examensmålen är av stor betydelse så att målen anpassas efter och överensstämmer med primärvårdens uppdrag, i enlighet med utredningens intentioner.

Det är även av vikt att skapa förutsättningar i hela hälso- och sjukvårdssystemet så att det finns möjlighet att erbjuda en god och kvalitetssäker utbildningsmiljö för alla professioner och specialiteter, då det finns en risk för en sammanlagd utbildningsträngsel.

Ändamålsenig administration

Regionen ställer sig tveksam till att berörda huvudmän får i uppdrag att göra en översyn huruvida krav på intyg är ändamålsenliga. Detta bör snarare regleras på nationell nivå, alternativt hänföras till SKLs pågående utvecklingsarbete om vårdens intyg.

Ledningsstaben
Karina Möller/ Charlotte Sand

2018-10-25

Dnr: RS 2018-371

Kompletterande synpunkter

Beslutsstöd och dokumentation

Regionen ser ett stort värde i att man på statlig nivå arbetar för att finna lösningar för ett gemensamt beslutsstöd och dokumentation över huvudmannagränser.

Kommunicering av primärvårdens uppdrag

I det fortsatta arbetet är det av vikt att primärvårdens uppdrag kommuniceras ut till befolkningen på ett sådant sätt att det blir möjligt att balansera förväntningar på hög tillgänglighet kontra väl använda skattemedel och att hög servicenivå sker i enlighet med hälso- och sjukvårdslagens prioriteringsprinciper.

Region Östergötland

Kaisa Karro
Ordförande regionstyrelsen

Krister Björkegren
Regiondirektör